

Jó estét, mámor, jó estét, szellemem!

Neszlár Sándor: *Inter Presszó. Fiatal Írók Szövetsége*, Budapest, 2009

Neszlár Sándor legújabb kötetét így jellemezném röviden: intersticiálisan elhelyezkedő presszóban, különböző intervallumokban, interrupciókkal teletűzdelt intermezzók interpretálása, azaz információk az internről.

[...]

De lehet, hogy a leghitelesebb véleményt a szerzőtől kölcsönözhetnénk: „A fiatalember krákgova mondja, hogy szerinte az életről... Több rövid történetből áll. Némelyik lapos, van, amelyiket alig lehet érteni. A hangulata az, ami leginkább megfogta. Bár szinte tele van idegesítő dolgokkal. Állandóan vonattal utaznak, közben mindig álmodnak és félnek. És folyton rágyújtanak, vagy a tükörben nézik magukat” (105).

[...]

Inter Presszó

Ez a cím. Inter közötti, közben, közbeni. Presszó közben, között? Valahol. Néha ott. Benn. Miben lehet még közben lenni, benne lenni? Az életben, az álomban, az emlékben, történetben, jelenben, múltban, nőben, közzjátékban, intermezzóban!

[...]

Tény, hogy a tizenegy novella, fejezet, intermezzo, nevezze, ki hogyan akarja, részei egy szétrobbantott szüzsének, és az ismétlődő elemeken kívül az összetartó erőt a mű sajátos hangulata biztosítja. Az álom, az emlékezés, a mámoros pillanatok és az éber állapotok váltakozása, de olyan mértékben, hogy az átmenetek között nem igazán van éles határ, vagyis nem minden esetben. Nem jelenteném ki határozottan, hogy egy novelláskötetről van szó, mert nem különálló történetek, hanem részei egy egésznek, amelyek viszont a regény műfajától is távolságot tartanak. A szétesett mű újfajta olvasást, olvasatot is igényel. El is hangzik a könyvben

egy nagyon frappáns kijelentés, mint az író elszórt morzsája, egy könyv címe-ként, de viszont a mű kapcsán nem elhanyagolható véleményként: „Az olvasó halála” (63).

Közjátékok az életből. Közjátékok az emlékezetben. Variációk egy életre, egy kapcsolatra, egy könyvre.

Minden embernek van személyes emlékkönyve, emlékei, „vendégekönyve”. Emlékei magáról, másokról, történetek, kocsnék, városok, arcok, utcák stb. Személyes enciklopédia.

[...]

„... miért jut eszünkbe valami...” (16).

Mindegyik történet más és más, de mindegyik emlék vagy az emlék emlékezte. Az élet nem más, mint állandó emlékezés az élet különféle állomásaira.

[...]

„Azon gondolkodni, hogy mért jut eszünkbe valami, tűnődött, néha izgalmasabb, mint magára az eseményre gondolni” (16). Visszaemlékezés, asszociációs játék. Mint Krúdy *Szindbádja*, mindig nőügy, emlékezés, utazás és főleg utazás az emlékek tengerében. A reális elemek, emlékek átlépnek egy új, egy más dimenzióba, kiszolgáltatottak lettek már a képzeteknek, a tudatalattinak, az álomnak, szabadon felhasználható nyersanyaggá váltak. Történetdarabok, montázs. Idő, kavalkád. A hierarchia eltűnik a szerkezetből. Nincs történet, csak az elmesélése van.

[...]

„Részletek jutottak eszembe az életemről, dühített, hogy összetöredezik a jelenemet. Szeretne egy napon úgy ébredni, hogy semmire sem emlékezik. Hogy nincs múltam” (29).

Emlékezés: néha eszünkbe juthat egy történet olyan eleme, amire általában nem emlékezünk vagy sokszor eszünkbe juthat ugyanaz a történet, de mindig máshogy. Néha hosszabban tűnődünk el rajta, van, hogy csak pár percet. Az emlék mindig más, sohasem ugyanaz. Minden emlék több vagy kevesebb, mint a történet vagy az előző emlékek ugyanarról a történetről.

Úgy lennének a kis butád! A narrátor sokszor szeretné törölni az emlékeit, mert mindig csak irányítanak bennünket, mindig gondolni kell rájuk, jó volna, ha emléknélküliek lennének. Mámor, kocsmák, ivás egyenlő a felejtés vágyával, a felejtésre készülődéssel. Ezzel szemben áll az, hogy mindennap felírja a tenyerére a nevét, nehogy álmában elfelejtse!

Erről a műről ki lehet egyáltalán jelenteni valami konkrétat? A hangulata? Á, nem! Mivel hogy tök jó meg minden, magával ragad, lenyűgöző, bravúros, de azért néha legszívesebben kidobnám a vonat-

ból! Nem sok könyvvel voltam így, talán E. T. A. Hoffmann *Az arany virágcserep* című művével. A két alkotást más is összefűzi, mindkettő rendelkezik mesével, csodával, ragyog bennük a smaragd az álmok labirintusában!

Álom, kulcsfontosságú szereplő a mű értelmezésekor, a megértésben, hogy tudjuk hová rakni. Mondhatjuk, hogy egy utazás széttördelevé az álombejátszásokkal, az emlékezéssel vagy az álom szétrombolása ébredési fázisokkal, teljesen mindegy, nem beskatulyázható ilyen egyszerűen!

Ugrál az időben, inkább a múlt, a jelenben alig van, az csak összefűző kapocsként szolgál.

Nem lehet egyértelműségről beszélni a mű kapcsán, inkább egyre fokozódó kuszaságról, szerepek felcseréléséről, nem tudni, ki kicsoda, mikor melyik szereplő, az sem egyértelmű néha, hogy ki beszél, sőt a párbeszéd határai is elmosódnak, elgondolkodtató az a tény is, hogy van-e minden esetben társ a (pár)beszédben. Az *Inter Presszó* címet viselő darabban az énekesnő és a főszereplő beszélgetése szabdalja a tudatfolyamot, az emlékezést és az emlékek mesélését. De összekuszálódik, hogy ki beszél és ki az, aki válaszol. Nem tudni, hogy ki ír kinek a tenyerébe. Nem rendes párbeszéd ez, csak annak tűnik. Olyan párbeszéd, ami egy álomban felvillanhat! Foszlányok, amelyek szabdalják az emléket, mivel az emlékezés soha nem folyamatos, mindig megszakításos!

Folytatódnak a történetek, mintha visszatérő álmok lennének.

„... van-e olyan szó, amely az álomtalan alvást fejezi ki...” (55).

[...]

Minden városban, faluban van kocsmá. Ott mindent meg lehet tudni, el lehet szállni, és összekuszálódhat a valóság és az álom, az abnormális, sőt a mesébe illő elemek, események is beszövedhetnek a történetbe két hányás között. Kocsmá egyenlő állatkert, minden megtörténhet bennük! Egy mikrovilág. Mámor, delírium, szabadon csapongó gondolatok.

[...]

Laza szállal, de valamennyi novellában megjelennek azonos személyek, motívumok, cselekedetek:

Inter

az énekesnő

Van den Budenmayer

vonat

nők

rossz idő

ablak

füledt levegő szemben a frissel (mint álomból ébredés, friss levegő szimbolizálhatja az ébredést)

eső
séta
kocsmá
utca
város
futás (legtöbbször természetesen vonatra, de van, hogy az életéért)
szomjúság
tükör, tükörkép, öregedés
álmatlanság
a szereplő sokszor sír
a nő hány
vonatállomás
váróterem
ölelkezés a fánál
alvás
zene
elesik
találkozások
várakozás
szobor
[...]

Nevek helyett csak nagy kezdőbetűk, de vannak kivételek is, pl.: Van den Budenmayer, Adél. A felbukkanó nevek olykor lefokozódnak. N., S. vagy egyben is N.S., ők a főszereplők, de mégsem. A nevek is, ahogyan a szerepek, cserélődnek. Felbukkannak és valahol egy hatodik hegyen újjá egyesülnek. Torzul a név, a szerep, az identitás és végül a mű is. A „Főhős” más és más szerepekben tündököl, így kívülről is szemlélheti előbbi pozícióját, szerepét. Rejtőzködő én, több fókusza van, a narrátor látószöge változó. Omnipotens narrátor, az ő élete előtti eseményeket is leírja.

[...]

„Mindig is szeretted az utazást. A sehol sem levést” (102).

Családi tűzhely kint a mezőn, hegyen, nem a családi házban, nem sok jelenet játszódik ott. Módosul az otthon, a családi harmónia, az otthon melege, kihelyeződik a nagyvilágba, valahova. Úgy is felfoghatjuk, hogy bárhol megteremtődhet a családi tűzhely. Valaki visszatér, valaki menni készül, valaki marad, tehát valahol útközben, valahol az élet valamely állomásán.

[...]

Néha úgy vált bekezdést, hogy a mondat ott folytatódik a másik bekezdésben.

Ez a kuszaság az egész könyvön végigvonul. A fejezetekben a számokkal elválasztott alfejezetek nem sorrendben követik egymást, egy mondaton belül átvált a beszéd egyes szám első személyből egyes szám harmadikba. A végén nem tudni, hogy magáról ír vagy a másik személy is ő? Megnyugodhatunk, a másik szereplő is ő, nincs másik szereplő, egy személy van, no, ez erős túlzás, de szóval más perspektívából láttatja a szerző állandóan ugyanazokat az eseményeket, emlékeket. Kívülről látja magát a szereplő, elveszik, az egyén szellem lesz, lebeg élet és halál között például a *Homokóra* című részben. Idézem: „N.S. már három napja feküdt holtan, amikor felült, nekidőlt a szekrény ajtajának...” (63). Az ilyen és az ehhez hasonló részeknél dobom el az agyam. Az egyik novellában szereplő ismeretlen egy másik novellában ismerősként szerepel ugyanabban a történetben, ugyanabban a cselekedetsorozatban. Egy történet több szemszögből, más megvilágításból. Egyre több minden derül ki a könyv végére, rakódnak helyükre a kockák, áll össze a mű. Többször előbukkanó történetek! Vagy! Lehet, hogy csak egy történet van? Tágítja csak a történet szálait. Körköröség. Minden történet egy nőügy.

A *Váróterem* című novellában egy üres sorral vannak elválasztva a bekezdések. Egyikben a nő, a másik részben pedig a beszélő élményei jelennek meg. Váltakoznak, de mégis, mintha ugyanarról vagy két nagyon hasonló emberről lenne szó. Egybe is olvad a történetük, amikor találkoznak. Két ember folytonos élete együtt és külön is. Se veled, se nélküled. Folyton elválnak, de a magány és az egymás utáni ösztönszerű vágy mindig összemossa őket. Két száguldozó szakasz több metszésponttal, de sosem párhuzamosan. Széttöredezett életek. Héja-nász az avaron. A testi szerelem is lényeges elem. Vágy és félelem. Őszinte vallomások és pornográfia. Érettség és kéjvágy.

Szerelmes vallomások, de úgy, mint a mű egésze, ez is kusza, bonyolult, ám összességében lenyűgöző, van valami rejtett bája, hangulata e szerelemnek. A szeretett nő is több szerepben tündököl, több részben is szerepel. A nő a vonaton, az énekesnő, a nő, akivel fut a vonat után, S., útitárs, a halott nő stb.

A könyv végét a *Szobor* című novella zárja, mely egy halltánchoz, karneválhoz hasonlít. Színházban gyűlnek össze a mű szereplői, de semmi sem tisztázódik le, és a novella sem lezár. Az utolsó mondat nem ponttal, hanem vesszővel „zárul”. Itt bejön az újraolvasás kényszere. „Kezdem mesélősen,” (115)